

Ales a la Cultura 2016

Olot Cultura

Aquesta publicació recull els discursos pronunciats durant l'acte de lliurament del premi Ales a la Cultura 2016, atorgat a Carles Fontfreda el dia 7 de maig a Can Trincheria, Olot.

Premis **Ales a la Cultura**

Edita:

 Ajuntament d'Olot
Institut de Cultura

© dels textos: els
autors respectius

© de l'edició: IMCO

Fotografies interior: Òscar Cabana

Fotografia guardó: Roger Ortiga

Preàmbul

Tots els ciutadans i ciutadanes som agents culturals actius. Tots nosaltres, amb les nostres aportacions diverses, individuals o col·lectives, contribuïm a l'enriquiment del patrimoni cultural comú, i fem indissociable la relació entre ciutat i cultura.

Des de la certesa de la responsabilitat compartida per tots en el creixement de la nostra cultura ciutadana, ens cal el reconeixement a aquelles persones o entitats que s'hagin distingit especialment per la seva trajectòria, les seves actituds, els seus actes o altres mèrits en favor de la cultura local, en el convenciment que ens calen referents i models en els quals emmirallar-nos i als quals retre un homenatge de gratitud.

Disposició

Per això, l'Ajuntament d'Olot, a través del seu Institut de Cultura, institueix els premis honorífics Ales a la Cultura.

Justificació

Ales a la Cultura pren el nom en referència formal a l'ala que llueixen la bandera, l'escut de la ciutat i l'anagrama de l'Institut de Cultura, però també, donar ales a la cultura simbolitza l'impuls que han aportat a la cultura de la ciutat aquelles persones que la rebin. Tanmateix les ales han estat sempre una expressió de la llibertat, de l'audàcia, de l'obertura, de l'espiritualitat, de la creativitat i de molts altres valors inherents al fet cultural.

Olot, febrer de 2003

L'alcalde d'Olot, Josep Maria Corominas, lliurant la joia que simbolitza el premi de les Ales a la Cultura a Carles Fontfreda.

GLOSSA DE TON TORNÉ

F Ton Torné va ser l'encarregat de glossar la figura del guardonat

Bona tarda a tothom i benvinguts a la sala La Carbonera d'Olot, futura jazz cava de la nostra ciutat...

Quan en Pep Berga va venir a dir-me que aquest any s'havia decidit atorgar aquest premi tan nostrat i tan ben dotat com són les Ales a la Cultura 2016 al nostre conciutadà *Carlus Fontfreda* i Cabrafiga, i em demanava si volia fer-li la glossa (no fer-n'hi alguna de ben grossa, s'entén), que és el que se sol fer en aquests casos, el primer que li vaig dir és que segurament hi hauria altres amics i gent relacionada amb ell en el vessant musical, que és del que trac-tem, que ho podrien fer tant o més bé que jo. O diferent...

Les Ales, com us deia, es donen a una persona o entitat olotina per tal de reconèixer la seva contribució, en l'àmbit de la cultura (que no del cabirol en reixa), que els guardonats hagin fet a la ciutat i, per tant i en darrera instàn-

cia, als qui l'habittem. La glossa ha de destacar-ne, doncs, aquests mèrits i evidentment fer quedar bé l'homenatjat.

Per amistat i complicitat amb ell durant una pila d'anys, sabent que en *Carlus* havia acceptat el guardó (important aquest detall!) i que també li semblava bé que jo fes aquestes quatre ratlles d'introducció ["Ves quina feinada t'has anat a buscar...!", em va dir després], vaig acceptar.

He de constatar, també, que trobo encertat i de justícia que se li atorgui aquest guardó per tal d'agrair-li com a veïns la immensa tasca feta per en *Carlus* aquests darrers quaranta anys a Olot. Ha sigut important tant en la faceta de músic i creador, com d'instigador d'esdeveniments musicals i de difusió del jazz a casa nostra. D'altres amics que també podrien haver estat al meu lloc, i permeteu-me que puntualitzi, dels qui són vius, podrien haver estat, per

exemple: en Joan Mora, el Vesper i, en el vessant d'aficionat empedreït al jazz, en Toti Carbasseres, amb qui fa quilòmetres per anar a concerts. Segur que n'hi ha molts més, però permeteu-me que simbolitzi en ells totes les persones que podríem posar en el mateix sac.

D'altra banda, no deixa de ser un honor per a mi de poder parlar d'un amic que aprecio des de fa una colla d'anys, com aniré descrivint: bon noi, generós amb els seus i amb els amics, sobretot en els mals moments. Persona intel·ligent, clara i directa, i amb un gran sentit de l'humor.

Com a col·lega, en *Carlus* posseeix un do que es té o no es té: un enginy extraordinari, una gran facilitat a l'hora de compondre, cosa que fa palesa la seva àmplia formació i cultura musicals. De fet, si aneu a casa seva, trobareu música en tots els formats i estils possibles i en quantitat. Si sap que hi ha algun músic o cançó que t'agrada, te la deixa o te la grava.

Pel que fa a la seva faceta de programador, tant a l'època de l'Associació de Música abans no s'integrés al Teatre, com quan anava per lliure i amb desinteressada iniciativa, ha portat músics a la nostra ciutat i s'ha regit pel criteri de donar-se, i donar-nos a tots els que ens agrada la música, plaer i satisfacció. En fi, adverteixo que segurament no puc ser gaire imparcial, encara que intentaré ser just i curt.

Afegiria que les persones que el coneixem sabem que no és persona ni d'homenatges ni de reconeixements, i que no és difícil d'endevinar que la seva primera reacció a aquesta proposició devia ser la d'advertir que el que fa ho fa perquè li plau (important!) i que si a més la gent s'ho passa bé, doncs millor. També li he sentit a dir que quan et fan homenatges és que ja ets mort o vell... Doncs, en aquest cas, les ales han arribat a temps i amb salut.

Puc donar fe que en l'aspecte de músic va decidir fer el que li agradava. Sempre deia que ell s'ho passava bé component i assajant i, si després s'esqueia que la gent venia a les actuacions i a sobre els agradava, doncs, altre cop, millor. També he de dir que no s'ha acomodat mai a la música comercial i *mainstream*: tant en la música

clàssica, com en el rock i en la seva creixent addicció al jazz a partir dels anys 80, ha evolucionat cap a propostes musicals més *free* i més arriscades.

Com a compositor ha tastat des del llenguatge més folk amb Hoc, fins al més rocker amb Xucu-Pà, però fugint d'estructures rígides que es moguessin de l'oasi còmode del quadrament de compassos, i aquí hi veuríem la influència del Zappa, per anar més cap a la sorpresa. També, com deia ell recentment, de cançons d'amor se'n fan a milers cada dia i la majoria no aporten res. Per tant, és millor crear i intentar dir quelcom més original.

Amb Xucu-Pà i el Déu n'hi Duo, no només era dir disbarats (que també) sinó que expressava situacions molt del tarannà garrotxí, però també donant pas a descontextualitzar situacions que es podrien generalitzar perfectament com a mínim als Països Catalans, que és el nostre àmbit lingüístic. Però del Tordera en avall no en sabien gaire res... Però això era el de menys: i si es muntava alguna escenificació, per exemple en Tenas amb el cap de porc i el solo de calamar suquejant, ja es feia entenedor immediatament...

De totes maneres, la música en la gent de la nostra generació, i sobretot la música rock, era més que música: era trencament, innovació constant, ja que tot estava per explorar. Això creava evidents complicitats entre nosaltres i amb altres disciplines artístiques. Tot és cíclic: *The dream is over*, deia el Lennon l'any 70. Però ja sabem que aquí el que és bo i el que és dolent arriba més tard i, a Olot, més: arriba amb Guerrero. I ho va fer a la dècada dels 80 i un xic de la dels 90. El que generalitzant anomenarem "la dècada prodigiosa".

De ben jovenet entra a formar part de l'Associació de Música on, amb d'altra gent, entre els quals el Sr. Enric Pau, programen concerts de música clàssica, contemporània i jazz al Teatre Principal. Forma part de la Coral Crosca i també forma part d'un conjunt de caràcter més folk i líric, com he dit. Segons m'arriba, aquest primer grup compon lletres pròpies i amb un estil diguem-ne proper a l'Incredible String Band, un dels seus grups de referència, HOC,

i està integrat per en Joan Mora, en Jordi Pagès, en Xevi Collellmir, la Toia Codina, entre d'altres...

Punt i a part mereix el següent grup en què va exercitar les seves habilitats. Ara a la tardor farà quaranta anys que vaig venir a passar el que havien de ser unes curtes vacances a la Garrotxa. En contrapartida, molta gent de la meua edat [vint anys...] amb els quals després vaig tenir-hi estreta relació, havien fet el recorregut a la inversa: havien anat a can Fanga a estudiar o similars... En el seu cas, la carrera de Filosofia.

En aquesta intersecció de modus de viure, una tardor de 1976, com us deia, vaig tenir ocasió d'anar a un petit local del carrer de Sant Sebastià de les Preses durant les Gales, per la festa major. Allà hi estava actuant un grup que em va impactar!...Què hi feia allà on jo creia que només hi hauria cobles de sardanes i conjunts de ball de tarda, una banda festiva i contracultural que parlava dels gamberros de Manlleu que venien a cardar hòsties a la Indústria o que escalivaven la libido en foc oníric disfressats de forma inversemblant? I que havien d'acabar anant a tocar a les Jornades Llibertàries al Parc Güell...! S'anomenaven Pa Torrat i van ser un grup que ara anomenariem *seminal*, precursor d'altres històries que vindrien després.

Tot això m'era familiar: un paio amb cabells llargs i barba i pera, un Zappa, un Pau Riba garrotxí, potser... Podia ser l'Esteve Fortuny reencarnat en la carn de perol? Aquell vespre vaig poder-los conèixer i amb ell concretament recordo com si fos ara que hi vaig connectar immediatament, cosa d'altra banda gens estranya pel seu tarannà.

Les lletres de les cançons, originals i amb una certa patina surrealista i, a l'ensem, amb tot el sentit...o no, eren, ja aleshores, una excepció a la regla que regnaria en la música feta en el nostre país. Al grup hi havia l'Albert Bulbena, el Vesper, en Joan Mora, en Jordi Pagès, en Tito, en Russet, en Pep Reixach, en Lluís Güell, en Robert Manera i d'altres d'espòradics. A més, el conjunt tenia diferents subconjunts [Pa Torrat Congrès, Ritmes Grabulosa, La Surraspa Atòmica i què sé jo quins més!] i un personatge molt identificat amb en *Carlus*: en Zappa de Castellfolli. Els seus gustos?:

de Mestres Quadreny a Frank Zappa, de l'Incredible String Band a Bob Dylan, Grateful Dead, Kinks...i els que anirien venint. Actualment, és de les persones més enteses de jazz al nostre país.

A finals dels 70 hi va haver una única actuació al Pai-Pai del primer grup en què vam coincidir: La Roxy Montserrat Aromes Band, amb gent de La Rodona. Versions de Noel Soto, Lennon/Zappa [guin gust poder tocar un tema en directe dels nostres dos referents!], Tony Ronald, Roberto Carlos, estàndards de rock, etc.

En l'ona del ressorgiment de la música al carrer després de la mort de l'innombrable, i seguint l'estela de la música popular de festa major revalorada gràcies a La Plateria, l'any 1977, el mateix any que neix La Salseta del Poble Sec, es produeix la fusió de components de Pa Torrat amb gent del grup d'animació gironí La Mulassa. Té lloc una recuperació de les festes majors, rosers, farres, quintos, carnavals, etc. fent versions des d'en Machín fins l'ona iè-iè, passant per l'Elvis i tot el que us pugueu imaginar.

En *Carlus*, que fa de *cantante moderno*, s'hi està fins que marxa a fer la mili. Em proposa/en per substituir-lo i m'hi llenço de cap fins a la dissolució de la banda al cap de gairebé trenta anys! Una herència enverinada que li dec a ell! Un altre grup d'una única actuació: El Cotxe de la Sang, on vam confluïr una sèrie de caps calents amb temes compostos per en Dilmé, el Cerer, el Vesper, en Jordi Pagès, en *Carlus* i jo mateix, a part d'altres artistes convidats.

El 4 de gener de 1980, al Pai-Pai [antiga Indústria i seu del malaguanyat Envelat del Follet] muntem un festival amb 3 CONJUNTS 3!, com als toros. El repertori anava des d'una havanera porno a les desventures d'un gos coix, passant pels tortells de Can Cendra i les sabates de Can Rovira, entre d'altres *atracanades*. Segons en *Carlus*, podria ser el millor conjunt que hi ha hagut a Olot des de les erupcions volcàniques o, si em pressiones gaire, des dels terratrèmols del segle XV, i que quan estiguem a l'*Hogar* del Pensionista hauríem de ressuscitar. Els altres dos conjunts van ser La Rodona al complet [bateria, percussions, vents, veus...] i un grup en el qual, de moment, no hi havia en

Carlus: La Medil's Mago Show.

Dic això perquè quan s'hi afegeix, passa a anomenar-se Xucu-Pà. Curiosament qui s'inventa el nom plega i queda el quartet original a partir de 1982 i fins al 1985: amb en Joan "Lannon" Vilanova a la bateria, també desaparegut fa poc, en Carles i en Ton a les guitarres i la veu, i deixo pel final en Joan Vila, en Pam, al baix, les veus i la mà de morter que ho lligava tot... I ho faig, d'anomenar-lo el darrer, perquè es tractava d'una persona irreplicable i que ens va marcar moltíssim tant a tu i a mi en particular, com a tots els qui el van tenir com a amic. La seva pèrdua l'any 2003 va ser irreparable, així com la fi del grup.

Vam començar amb versions del "rock de llei" com deia el Lannon, però, ràpidament i sota el teu lideratge creatiu, vam girar cap a fer únicament temes nostres. Si la gent de fora a vegades no ens en tenia, t'ho agafaves molt a la garrotxina: "Que s'hi posin fulles!". Reconec que a mi em sabia greu perquè considerava que aquestes lletres transcendien l'àmbit merament antropològic i superaven de llarg el que s'estava coent a redós de l'oficialitat institucional i dels mitjans des de Barcelona, amb totes les excepcions que vulgueu, d'entre les quals en Quim Monzó i l'equip de la Mercantil Radiofònica o en Xevi Planas des de Girona. A partir del 86, ja amb en Sabater i en Mon Xucu-Pà, enfila l'època més prolífica.

Precisament ara s'ha reeditat la primera maqueta *Ja estem en cinta* del 1988 en vinil i CD. L'any dels Jocs Olímpics surt el *Sardines Bordes* i l'any 2003 el CD *Només ho sel·la*. D'actuacions, una colla per tot el país. Aparicions en ràdios i teles. De cançons emblemàtiques, moltes: "El filet tenia un preu", "Anna [o cures de iogurt]", "L'escaufabarguetes", "La Tura", i un llarg etcètera que he d'obviar per espai i perquè amb la moguda de l'homenatge i concert del juny de l'any passat a la plaça de braus, organitzat pel festival el Mini, ho tenim tots molt tendre, encara.

Diferents bandes i músics van versionar temes del grup i finalment es van poder reunir els components i completar un aquellarre de rock bacó. En Marc Planagumà ha elaborat un magnífic documental amb imatges del concert,

els assajos i, com que el temps no passa en va, imatges digitalitzades de la trajectòria del grup. No sé com et vas sentir escoltant totes aquestes cançons que vas parir. Crec que compartim l'emoció i l'agraïment a la gent que va organitzar aquest espectacle amb tanta estimació als músics i al públic -des de jovencells a vellarcassos- que va omplir la plaça.

A la dècada prodigiosa neixen dos grups amb noms semblants, però molt diferents: d'una banda els Gussanerus (o Os Gussaneiros), per fer ballar amb temes de gramola, i Blussanerus amb els de sempre i en Jordi Ruis, per recrear versions dels mestres del blues. Més tard es va ampliar a gairebé una big band. Massa feina, deies...

Reculant altre cop i situant-nos a la meitat dels 70, en *Carlus*, juntament amb cantaires com en Pep Xena i l'Antón Bartrina, i de joves com en Rafel Sala i la col·laboració també d'entre altres de la Teresona Planagumà, etc., organitzen l'enregistrament del disc *Reputicànticus*, on interpreten cançons tradicionals i de taverna com la que dona nom al disc: "L'aigat d'Olot", "Fica-li noia", "Au xamanec" i d'altres. Seguint aquest fil, a començaments dels 80, i quan torna d'estudiar i fer la mili, col·labora amb l'heterogenia coral de Can Xalegre, també anomenats Els Globus de Batet, en algunes trobades xampanyeres on es van crear cançons que han passat ja a ser tradicionals com el "Mamimer de mam", en trobades de vins també coneguda com *El Globo de Batet*, on es va posar lletra nostrada a una coneguda havanera del mestre Barcons, mariner de terra endins, i es va posar banda sonora a una exposició d'en Vinyet. També, "El camió de la llet", cançó composta a casa de l'enyorat i genial Agustí Costa, a Batet, durant tota una nit i que havia d'acabar amb la recepció a trenc d'alba del camió que passava a recollir la llet per les cases de pagès, a fi de cantar-li al sofert i esparverat xofer, oferint-li un xic de beguda... Bé, això no sé si sona gaire a cultura, però tot és opinable...

En aquella edat d'or a Olot, cal destacar els dos festivals autogestionats de la cançó celebrats a la plaça Major: el de mar [veure la plaça de l'Europa amb sorra i paraigües com si fóssim a marina és una imatge difícil d'esborrar] i

el de muntanya. Parlant de rondalles, no puc deixar d'esmentar, i està bé que ho deixi ja pel gairebé final, un fenomen que ha causat estralls en la música popular a Olot. Crec que hi ha un abans i un després, com se sol dir, del Déu n'hi Duo.

El concepte *Reputicànticus* agafava cançons de taverna i d'altres que els olotins cantàvem pels hostals, a la vora del foc i amb un got de vi als dits, que sovint eren lletres anònimes o d'en Casulà, per exemple, afegides sobre melodies ja existents, tonades que s'escampaven per transmissió oral al llarg del temps, i en *Carlus* i el *Vesper*, a partir de finals dels 70, al pis del carrer Rosselló a Barcelona, i sobretot ja a Olot a principis dels 80, creen un duet de cançó protesta i componen cançons com "Nuclear, no gràcies" [Raimon], "Ara que en tinc vint-i-cinc" [Leonard Cohen], "Quaranta febre que tinc" [Llach], disquisicions matemàtiques a "Si dos i dos", reivindicació de la salut vegetariana a "Naps i cols", que amb el temps deriven cap a la ironia, el sarcasme i posar-nos cara a cara amb els nostres defectes com a poble, però amb una evident tendresa. Així toquen el tema local amb la "Trilogia postal", la lluita de classes i contra l'explotació d'un pollastre com és el "Gallo", a la global i ètnica "Au, vingal!" i sobretot, una que ha esdevingut un himne aquí a casa nostra: "L'Aulot è molt verd", on ens fan riure [bé, això succeeix durant tota l'actuació] fent-nos mirar el melic, però, què carall! è ben veritat que "tant a l'istiu com a l'hivern è molt macu!". Es podia trobar en un disc col·lectiu, *Cançons d'Olot* de l'any 2001, ja exhaurit, on també versionen "L'aigat d'Olot".

En directe a l'escenari, en *Carlus* seria l'element seriós, dret amb el peu sobre la cadira, guitarra en mà, i el camal *escompixat*, i el *Vesper* seria més aviat el còmic més faranduler i teatral, mim i mag, tocant instruments sorprenents i traient del cabàs tot tipus de verdures i artefactes... Crec, i no puc avançar més, que no trigarem a tenir un present en forma de recopilatori en DVD i llibre d'aquest parell d'animals...

Amb Xucu-Pà i Déu n'hi Duo col·labora amb dues cançons en un curiós disc coral en protesta per la desaparició dels celtes curts: *FUM de Celtas*, CD de l'any 1994, on supuren

indignació per la decisió de Tabacaleras a deixar de fabricar aquests cigars amb la cançó "Ah, no!", el duet, i "Des de que no fumes Celtas" els Xucu-Pà.

Com a penúltim esdeveniment, de moment, i també d'una sola actuació, el pregó cantat que et van encomanar per a la Fira del Fajol de Batet de l'any 2015, amb corresponent disc commemoratiu que vas autoeditar per als veïns i on s'anomenen cases i personatges d'aquest bonic llogaret. Per vestir-ho una mica, vas formar la Banda de l'Onclo Genís amb en Manelic, en Suso, en Jordi Pagès [en la darrera aventura musical compartida] i jo mateix.

En aquest mateix local on ens trobem va tenir lloc, per Sant Lluç de l'any passat, un concert que ens va preparar amb motiu del 10è aniversari del programa *A pas de jazz* que tu i la Núria va fer, primer a Ràdio 90 i aquests darrers anys a Ràdio Olot, on vam poder gaudir de l'actuació del jove talent menorquí Marco Mezquida, per qui tens una especial debilitat. Aquesta jove promesa feta realitat la podem posar al costat del Tete, en Monty, en Carles Santos, en Robin Williamson, i un llarg etcètera de gent que has dut durant tots aquests anys. En aquest programa de jazz hi podem escoltar música tant enllaunada com en directe. Molts d'aquests, i amb la complicitat del músic o músics, enregistrats per vosaltres. També hi soleu incloure una agenda amb la programació dels principals concerts que s'han de celebrar en dates properes als Països Catalans. S'ha de destacar la prioritat en presentar la música d'aquí i descobrir-nos així l'excel·lent planter de *jazz men/women* de la nostra escena jazzística.

A aquesta teva enorme capacitat de treball s'hi ha d'afegir la gestió de l'empresa familiar. *Carlus* III (per cert, bona tarda senyor *Carlus* II): recordo que et vas autobatejar als crèdits del disc: "Mut com *el rodillo de Sant Rafael*". Imparable!

Entre nosaltres, sabeu qui era l'avi Barça que va saltar al camp a la final de la Recopa de Basilea l'any 1979, després de guanyar el Fortuna de Düsseldorf per 4 a 3? No us ho direm pas...

I ara que no ens sent ningú, aprofito per preguntar-te què n'has fet de la recopilació que feies de renecs garrotxins. La conserves encara? L'has ampliada, o què?

Per cert, i canviant un xic de tema, la gent d'Olot és col·lonuda: no una sinó.. dues persones m'han fet el mateix comentari: "Diu que donen una ala de cultura a en Fontfreda"... Dic no, les hi donen totes dues, perquè si no es fotria una nata!... Posant-hi una ala de cada un, ja en fem dues!

Finalment, espero que no necessitis gastar gaire aigua per esbaldir-te aquest merescut sabó. Si de cas, esperem un moment al final d'aquest acte i brindem tots plegats.

Gràcies, salut i una abraçada!

Ton Torné i Margarit
Olot, 7 de maig de 2016

DISCURS DE CARLES FONTFREDA

Senyor alcalde, moltíssimes gràcies per totes aquestes plomes que hi ha aquí; senyor Torné, moltes gràcies per aquesta glossa enciclopèdica i exhaustiva, realment immerescuda, i gràcies Pep Berga, per haver-me triat per acceptar aquestes Ales a la Cultura.

Cosa que jo haig de dir que de premis, premis, no n'he tingut mai. Jo des que vaig conèixer el gos de Pavlov, vaig començar a desconfiar dels gossos i a recelar dels premis. De gos encara no en tinc i de premi aquest és el primer. No sé si se'm posarà bé, espero que sí.

El vaig acceptar amb molt de gust, i amb molt d'agraïment és com l'accepto, però una mica el que ha dit el senyor Berga explicant que no és un premi només per a mi, sinó que és un premi per a tota la gent que també ha fet totes aquestes activitats al meu costat.

Sobretot és un premi a la música, que la música aquí a Olot a vegades ha estat una mica invisible. Llavors de sobre un premi a la música és visibilitzar, doncs, una art que aquí sempre ha quedat com petita; aquí la pintura, la literatura, el teatre... I la música, doncs, sobretot institucionalment, ha passat èpoques d'una sordesa bastant acusada, cosa que no és el cas en aquests moments, evidentment.

En aquest sentit també vull recordar ajuntaments com els de la primera democràcia, quan la cultura estava en mans de gent com en Quim Trincheria, en Tomàs Costa i en Mia Bonet. A aquests els parlaves de música i els deies "do, re, mi" i et deien "fa, sol". En canvi, hi havia gent que els deies "do, re, mi" i es quedaven igual i deies "fa, sol", i llavors miraven la finestra i potser plovia.

El cas és que a part d'aquest ajuntament, també hi va haver un ajuntament molt melòman que era el d'en Pere Serrat, en Pere "Pruna". Era una persona que també era

un melòman, que és el que em considero jo, una persona que li agrada la música.

Accepto aquest premi sobretot per visibilitzar la música aquí a Olot. No parlaré gens de les activitats amb el Xucupà i amb el Déu n'hi duo, perquè en Ton n'ha dit més de les que jo sabia o més de les que jo recordava. En canvi, sí que parlaré del que em van dir que era el premi: per haver estat a l'Associació de Música, per haver organitzat concerts i per ser a Ràdio Olot fent el programa de ràdio a *Pas de Jazz*.

Jo penso que la vida, això que va passant mentre vivim, està feta a base d'atzars i necessitats més que no pas de grans projectes o de grans històries i grans muntatges. En tot cas, són les necessitats les que ens fan fer aquests projectes. Per a mi la música ha estat sempre una necessitat i, haver estat a l'Associació de Música o haver estat al programa que fem amb la Núria, són més aviat fruit de l'atzar. Per què la música és una necessitat, jo no ho sé, encara no m'ho explico. A casa meva, per exemple, no hi havia cap mena d'ambient musical, la música no existia. No és allò que quan llegeixes els currículums de músics el pare ja tocava el violí, la mare tocava el piano i s'escoltava música... A casa meva no era així. Potser va ser la reacció contrària: ja que no n'hi havia, m'ho vaig buscar jo perquè no hi era. El cas és que de mica en mica es va anar fent important per a mi això que en diem música.

Dic que a casa no hi havia ambient musical, però sí que en un moment determinat va aparèixer un senyor que era en "Pispanya", que és un senyor que era un pintor i que tenia molt de morro i venia a casa a jugar a cartes, i venia amb la seva senyora. La seva senyora i ell sí que tenien sempre la música a la boca, entraven a casa ja cantant i per qual-sevol cosa cantaven. De fet, ells són els que ens van ensenyar totes aquestes cançons tradicionals olotines que, com molt bé ha dit en Ton, llavors van formar part del disc del *Reputicanticus*, que vam recopilar amb la Tresona i en Rafael Sala. Això a mi em va obrir una porta molt important: la música és això, o això és una part de la música, un descobriment.

En "Pispanya" també em va ensenyar una altra lliçó molt important, que és que la música no és una estàtua de pedra rígida que pràcticament no pots tocar i modelar. En "Pispanya", amb el morro que tenia, quan no sabia una lletra se la inventava; bé, deia uns disbarats enormes i la cosa funcionava. O sigui, que la música es pot tocar, es pot remenar, es pot crear, es pot modelar... Això és una cosa que em va quedar molt fixada.

Altres portes que se'm van obrir amb la música: per exemple, aquí en aquest teatre mateix, aquí dalt, recordo haver vist una pel·lícula sobre la vida d'en Txaiovski. Allà vaig descobrir el concert per a piano i orquestra, i això em va obrir un altre ventall de possibilitats enormes. Una altra cosa és que tu veies que això era una beta que podies anar seguint: del concert de piano i orquestra anaves a parar a la primera simfonia de Mahler, de la primera simfonia de Mahler al *Petrushka* d'Stravinsky, del *Petrushka* d'Stravinsky anaves a parar als Quartets de Ginastera, la música contemporània.

Tot això eren portes que s'anaven obrint, portes amb les quals jo anava al·lucinant i portes que feien que la música fos completament necessària.

El mateix amb el jazz: un Thelonious Monk et porta a recular fins a un Duke Ellington, o fins un Louis Armstrong, un Charles Mingus et fa anar cap a un Eric Dolphy, un John Coltrane, un Ornette Coleman... La música té això: és un entramat de coses molt diferents, però que de mica en mica van fent com una teranyina a la qual dones importància, i per això per a mi és una necessitat.

A vegades potser m'haureu vist pel carrer xiulant i deveu pensar: "Guaita, aquest està boig!". La veritat és que penso que a la vida s'hi ha de posar una banda sonora, és una necessitat que es té.

Pel que fa als atzars... van ser els atzars els que em van portar a formar part de l'Associació de Música. Aquí hi ha uns quants companys amb qui he passat moltes hores, moltes nits, moltes reunions, moltes enfadades amb diferents institucions...

L'Associació de Música, a veure com va anar això... Jo tenia un veí a dalt que era en Claudi Casanovas, era el veí de dalt, aquell que si de cas venia el diluvi universal havia d'anar a casa seva. El seu pare era soci de l'Associació de Música i un dia em va convidar a anar a un concert: això també em va obrir un altre camp de possibilitats de gaudir de la música en directe.

Haig de dir que a casa meva sí que m'havien portat a molts concerts, però els de la Nova Cançó. De petit, amb calces curtes, a mi ja em portaven a veure en Raimon, en Joan Manel Serrat, la Núria Feliu... Però la música clàssica la vaig descobrir gràcies a l'Associació de Música.

Llavors va resultar que el meu avi era soci d'aquesta Associació de Música, però un soci no actiu, igual que jo sóc soci de la piscina i potser fa 25 anys que no sé ni per on s'entra, però tu col·labores essent soci de la piscina. Quan

em vaig assabentar que el meu avi n'era soci, em va regalar l'entrada cada mes: ell satisfet perquè aquesta entrada tenia utilitat, igual com jo estic satisfet quan la família se'n va a la piscina a nedar i a passar-s'ho bé.

La qüestió és que l'Associació de Música tenia uns sobres on hi havia un programa de mà, cada mes o cada mes i mig, un programa de mà mida Din-A4 que s'obria amb el número del concert, i on hi havia el currículum dels intèrprets, del que tocarien... una cosa molt ben feta. Era un programa que esperaves amb il·lusió cada mes quan arribava, fos la música que fos.

Entremig d'aquests programes, un bon dia van començar a aparèixer uns sobres més petits, molt més petits, amb només un cartró a dins, que venien signats com a Jovenuts Musicals. Els concerts de les Jovenuts Musicals eren tant o més bons que els de l'Associació de Música. En un

d'aquests concerts, un d'aquests programes posava una cosa així com "Concert de música contemporània, el piano del segle XX. Pedro Espinosa". La música contemporània, que és una cosa que a mi sempre m'havia interessat, però que, és clar, la coneixíem d'haver-ho llegit o d'un parell o tres de discos que poguessin existir, la vam tenir aquí dalt en aquest teatre en directe, en un concert que va ser realment revelador. A partir d'aquest dia vaig seguir en Pedro Espinosa a tots els concerts que feia a Barcelona o per la zona, on jo podia anar, i vaig començar a col·leccionar els seus discos.

Aquest concert va ser on amb l'amic Joaquim Ventolà, en Tito, vam dir: "Hosti, si ens han fet aquest concert tan bo, per què no ens en fan un cada any o més sovint? Que ens facin més música contemporània!". I, ingenus de nosaltres, quan hi va haver una assemblea de l'associació vam dir que aniríem allà i els ho demanàriem. El no ja el teníem, els anàvem a dir: "Ostres, va, un cop l'any feu-nos un concert d'una música només dels nostres temps, dels temps dels nostres avis". Perquè quan diem *contemporanis*, volem dir que eren de l'edat dels nostres avis. Vam caure de peus a la galleda perquè només d'entrar allà ens van dir: "Ostres, si veniu, ja us hi podeu quedar. Organitzeu-ne tants com vulgueu". Aquell mateix dia van plregar 7 o 8 persones de la gent que hi havia. I bé, doncs, va ser així com ens hi vam quedar.

Me'n recordo que allà hi havia músics, gent que en sabia molt, com per exemple en Miquel Pagès, en Lluís Badosa, en Joan Sala, però ho ha dit en Ton: l'ànima d'aquella associació era l'Enric Pau. L'Enric Pau era un activista com no n'hi ha, ho vivia, ho feia, però de música no és que hi entengués gaire res. Per exemple, rèiem molt quan havíem de triar el programa dels concerts... Bé, ell anava amb una vespa i quan veia un programa ell deia: "Aquest ha de ser bo perquè et fan un *andante con moto*", i llavors, si era un *andante con moto*, va triem aquest... I l'endevinava sempre. Era una persona entranyable que va ser l'ànima de l'Associació de Música durant molts anys.

Durant tots aquests anys hi va passar molta gent per l'associació, però vull esmentar, ara que veig aquí en Joan

Josep, el nucli dur que vam formar amb ell mateix en Joan Josep Mayans, amb l'Albert Miquel i amb en Joan Maria Riera, que vam estar molts anys de reunions, de nits, de sopars, de discussions... i, per tant, unes quantes plomes també van per a tots vosaltres.

Què més? El programa de jazz, doncs el mateix. Jo la ràdio no m'ha interessat mai ni mai he estat una persona de ràdio. A casa quan érem petits hi havia una ràdio, però era un moble que hi havia allà. Tot va canviar quan per la comunió em van regalar el primer tocadiscos, que era una caixa amb quatre fustes, amb unes molles i un plat que ballava, amb un braç que deia dual i que s'endollava a la ràdio. Llavors la ràdio va començar a tenir utilitat, perquè el que feia els programes era jo amb els pocs discos que tenia. De mica en mica, doncs, vaig anar comprant més discos i més discos, fins a tenir aquesta col·lecció que en Ton m'ha alabat i que em sento molt orgullós de tenir.

Anàvem a buscar discos a Andorra. Recordo que el primer LP que vam tenir va ser el d'en Raimon a l'Olympia, que aquí estava prohibit. Aquest el portaven d'Andorra i el fet d'anar a Andorra a buscar discos era com una meca, i ara Andorra seria internet. Que fent això també trobes tots els discos estranys que vols, l'únic que se'n ressent és la cartera o la visa, però a internet trobes tots aquests discos.

La qüestió és que a primers dels anys 90 es va formar a Batet el que es diu Ràdio 90, precisament per això es diu Ràdio 90. En aquesta Ràdio 90 hi van entrar a col·laborar dos amics, que són el plorat Pam, Pam Vila, i en Jordi Ruiz: un feia un programa de jazz i l'altre feia un programa de blues, i a mi m'insistien que també en fes un.

Jo ja dic que ràdio no, però com que a la meva senyora, la Núria, sí que li agrada la ràdio, i sí que té una veu molt radiofònica, i li feia il·lusió, fins i tot havíem pensat de fer un programa de música contemporània. Vaig considerar primer que en aquella època estàvem molt embolicats amb el Xucu-pà i el Déu n'hi Duo, i no hi havia temps de fer més coses, i tampoc la vaig voler carregar amb un programa de música contemporània, que a mi m'agrada molt, però

reconec que ens agrada a tres o quatre.

Llavors l'atzar va voler dues coses: que en Pam morís, i ens deixés a nosaltres orfes de Xucu-pà i a Ràdio 90 orfe de jazz, i va coincidir que l'Arnau va anar a viure a Barcelona; per tant, sense fer cançons per al Xucu-pà i l'Arnau a Barcelona, a casa tenia molt més temps. I vam dir: "Hosti, per què no l'invertim a fer un programa de ràdio per donar a conèixer tots aquests músics catalans que estan sortint, que són tan bons? A tota aquesta música de jazz que no és visible a Olot, per què no li donem visibilitat?".

Vam anar a trucar les portes de Ràdio 90 amb en Josep Cuèllar i amb en Xevi Baca, que ens les van obrir de bat a bat i, a més a més, ens van donar com a tutor el que ens va ensenyar a fer tot això, que és en Miquel Pascal, en "Pasqui". Per tant, per a aquests tres també, i la Núria, evidentment, unes quantes plometes d'aquestes.

Què va passar? Que després Ràdio 90 va plegar, després va tornar a obrir... Però en l'entremig aquest d'haver plegat i tornar a començar, teníem el programa arriat, teníem coses gravades, teníem compromisos amb músics per gravar concerts... Vam trucar les portes de Ràdio Olot, i en Joel Tallant ens les va obrir també. És clar, això de treballar de franc ja ho té: tothom t'obre les portes. Però també és d'agrair que t'ho facin, és d'agrair que t'ho reconeixin. Des de llavors fins ara que hem estat fent el programa.

Senzillament, volia explicar-vos això perquè la resta ja ho ha explicat en Ton molt bé.

No he parlat de la música perquè considero que la música o t'agrada o no t'agrada. No és cap obligació per viure que tinguis música. Si t'agrada bé i si no, doncs també. Als qui ens agrada molt, ens agrada molt, i hi ha gent que no els diu res.

Però jo volia acabar amb unes paraules del meu admirat Frank Zappa, que en Frank Zappa a part de ser un músic extraordinari, era un *tio* molt lúcid que deia les coses no se sap si en broma, no se sap si seriosament, però realment les deia en broma i seriosament a la vegada, cosa

que vol dir que les deia d'una manera molt real, tal com és la vida, que de vegades s'han de llegir del revés de baix a dalt, i no pas de dalt a baix. Però ell en els seus concerts, que n'havia vist molts, feia una reflexió molt interessant que la gent també es prenia en broma, però que de cap manera ho és: "La informació no és coneixement, el coneixement no és saviesa, la saviesa no és la veritat, la veritat no és la bellesa, la bellesa no és l'amor, l'amor tampoc és la música; la música és el millor".

Carles Fontfreda

ACTUACIÓ MUSICAL DE TOTI SOLER

Després dels parlaments, l'acte de lliurament de les Ales a la Cultura a Carles Fontfreda va comptar amb l'actuació sorpresa de Toti Soler.

